

“วงจรปิด มีชีวิต พิชิตภัย
สุขภาพ (HERO)”

สาขาการคุ้มครองผู้บริโภค

ประจำปีพุทธศักราช
๒๕๖๘

นางยุพิน กายทวรรณ

อสม. ดีเด่นระดับชาติ
จังหวัดลำพูน

ชื่อนวัตกรรม : วงจรปิด มีชีวิต พิชิตภัยสุขภาพ (HERO)

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางยุพิน กายทวรรณ

ประเภทนวัตกรรม : ☐ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation)
☐ นวัตกรรมบริการ (Service innovation)
☒ นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation)

สาขาที่ประกวด : การคุ้มครองผู้บริโภค

จังหวัด : ลำพูน

อสม.ดีเด่นระดับ ☐ เขต ☐ ภาค ☒ ชาติ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

อสม.ยุพิน กายทวรรณ เป็นคนลำพูน โดยกำเนิด และใช้ชีวิต ณ บ้านเหมืองจี้หลวง อำเภอเมืองลำพูน มาตลอด ๖๒ ปี เริ่มทำงานไปรษณีย์ มาตั้งแต่จบการศึกษา ต่อมาทำงานเป็นลูกจ้างเหมาบริการ ณ รพ.สต.เหมืองจี้ ได้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และปัญหาสุขภาพของคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่เกิด วัยเด็ก วัยทำงาน ผู้สูงอายุ และต่อมาประสบปัญหาสุขภาพของบุตร ที่มีภาวะแพ้อาหาร ถึงขั้นต้องนอนโรงพยาบาล และป่วยติดเชื้อในเยื่อหุ้มสมอง และได้รับการรักษาจนหายดีแล้ว เกิดความประทับใจและเข้าใจถึงความทุกข์จากโรค จึงสมัครเป็น อสม.ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และด้วยจิตใจที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ อยากทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ร่วมกับการพัฒนาตนเอง ตลอดจนดูแลสมาชิกในครอบครัว จึงได้รับการคัดเลือกเป็นประธาน อสม.บ้านเหมืองจี้หลวง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน

ตำบลเหมืองจี้ เป็นเขตพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ประชากร ส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และรับจ้าง ปัญหาสุขภาพในพื้นที่ ที่พบมาก ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคมะเร็ง โดยในพื้นที่ ไม่มีสถานพยาบาลเอกชน และร้านขายยา เมื่อมีปัญหาสุขภาพ มักจะเข้ารับบริการ ณ รพ.สต. และสถานพยาบาลในตัวเมือง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เกิดสถานการณ์โควิดระบาด คนในชุมชนมีพฤติกรรมเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพเพื่อมารักษาและป้องกันโรคโควิดและปัญหาสุขภาพอื่นๆ จากช่องทางออนไลน์ โดยขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และพบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ถูกต้องในชุมชน อสม.ยุพิน จึงได้ปรึกษาทีมแพทย์ปฐมภูมิ และเครือข่าย อสม. ผู้นำชุมชนในพื้นที่ เพื่อเริ่มโครงการ อสม. Grab Drug เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับยาต่อเนื่องไม่ขาดยา และเพื่อการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน (HI) ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจการใช้ยาปลอดภัย ๗ แห่ง ๗ หมู่บ้าน

ในเขต รพ.สต.เหมืองจี้ เป็นการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพเบื้องต้น เพื่อเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ที่อาจจะไม่ปลอดภัยเข้ามาในชุมชน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ พัฒนาเครือข่ายอสม.ในพื้นที่ ให้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพในการตรวจสอบ เฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัย ผ่าน ไลน์ FDAThai เซ็ค ชัวร์ แชร์ ปี พ.ศ.๒๕๖๖ ได้เป็นแกนนำในการดำเนิน โครงการ “บวร.ร เหมืองจี้ปลอดภัยใช้ยาสมเหตุผล”

ใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ เป็นแกนนำในโครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและจัดการผลิตภัณฑ์สุขภาพเชิงรุก (หูไว ตาไว) เพื่อรณรงค์ให้มีการรายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพผ่านช่องทางออนไลน์ โดย อสม. จากผลการดำเนินโครงการดังกล่าวในทุกๆ ปี อย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนเหมืองจี้ มีความปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์สุขภาพ มีเครือข่ายเฝ้าระวังภัยผลิตภัณฑ์ สุขภาพครอบคลุมทั้งตำบล ๑๔ หมู่บ้าน และมีเครือข่าย อสม. ผู้นำชุมชน นักเรียน อย.น้อย พระ อสว. ผู้สูงอายุ ที่ร่วมดำเนินการโครงการดังกล่าว มาอย่างต่อเนื่อง และเข้มแข็ง จากการถอดบทเรียนในการดำเนินโครงการดังกล่าว อสม. ยุพิน จึงได้คิดนวัตกรรม “วงจรปิด มีชีวิต พิชิตภัยสุขภาพ (HERO)” ขึ้น เพื่อให้เกิดกระบวนการดำเนินการจัดการปัญหาด้านการเฝ้าระวังภัยผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ ด้วยตัวของชุมชนเอง อันจะนำไปสู่การคุ้มครองผู้บริโภคในพื้นที่ที่เข้มแข็งและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกิดกระบวนการดำเนินการจัดการปัญหาด้านการเฝ้าระวังภัยผลิตภัณฑ์ และบริการสุขภาพในชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

อสม.ยุพิน ได้เสนอแนวคิดปรับกระบวนการในการทำงานคุ้มครองผู้บริโภคในรูปแบบเครือข่ายในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่การทำงานของเครือข่ายในชุมชนเหมืองจี้ ได้แก่ อสม.คุ้มครองผู้บริโภค อสม.นักวิทยุชุมชน อสม.หูไว ตาไว เทศบาล รพ.สต. ผู้นำชุมชน ครูและนักเรียน อย.น้อย พระ อสม. ทีมผู้นำชุมชน ทีมแพทย์ปฐมภูมิ ทีมพี่เลี้ยง สสจ. สสอ. เป็นรูปแบบ “วงจรปิดมีชีวิต พิชิตภัยสุขภาพ (HERO)” เพื่อให้ทุกเครือข่าย เข้าใจและตระหนักถึงหน้าที่ในการดำเนินการด้านการคุ้มครองผู้บริโภค และช่วยกันสอดส่องดูแล ให้ชุมชนปลอดภัยจากการบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ โดยอาศัยทีมงานทุกหน่วยงานในชุมชน ร่วมประสานการทำงานร่วมกัน เปรียบเสมือน ชุมชนมีกล้องวงจรปิด ที่มีชีวิต คือ คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแล โยงใยเป็นเครือข่ายดังนี้

๑. สไปเดอร์แมน คือ ทีมคณะกรรมการหุไว ตาไว (เทศบาล/รพ.สต./รร./ผู้นำชุมชน/ประธาน อสม./พระ) มีหน้าที่ กำหนดข้อตกลงของชุมชนในการเฝ้าระวังภัยผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพที่ไม่ปลอดภัยเข้ามาในพื้นที่ กำหนดนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค เช่น ทำดีมอบป้ายร้านชำสีขาว เทศบาล ปรับลดค่าถุงขยะสำหรับร้านชำสีขาว เป็นต้น พร้อมทั้งควบคุมกำกับให้เป็นไปตามข้อตกลงของชุมชน

๒. แบทแมน คือ ทีมท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ ผลักดันผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพที่ไม่ปลอดภัยออกนอกพื้นที่ รวมถึงประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้าน

๓. โดราเอมอน คือ ทีม อสม.คบส./อสม.นักวิทย์ฯ/อสม.หุไว ตาไว มีหน้าที่ เฝ้าระวัง ตรวจสอบ ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพที่เข้ามาในชุมชน สำนวณเชิงรุก บุกถึงเรือนเยื้องถึงถิ่น เพื่อเยี่ยมบ้าน เยี่ยมร้านชำ ติดตาม สำนวณ การใช้ยา และผลิตภัณฑ์สุขภาพในครัวเรือน รวมถึงเก็บรายงานเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Adverse Event: AE) ประสานการทำงานระหว่างชุมชนและทีม HERO โดย อสม.คบส.ตำบลเหมืองจี้ มีคุณสมบัติ เป็น Doraemon ดังนี้

D = Doing ทำงานเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

O = Our Team เราคือทีมเดียวกัน ทำงานเป็นทีมเครือข่าย (บวร.ร.) คือ บ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการ

R = Recheck ตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพได้ (อสม.นักวิทย์ฯ และ เช็ค ชัวร์ แชร์)

A = Around the World รอบรู้เรื่องผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ

E = Every Day ทุกวัน คือ การทำงาน

M = Monitor เฝ้าระวัง และรายงานได้ (หุไว ตาไว) โดยใช้ App. AE และช่องทางไลน์ FDA Thai

O = Open เปิดใจ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

N = Nice เป็นมิตรและจิตใจดี ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

๔. อุตุร่าแมน คือ สสจ./สสจอ./รพ/อบจ. มีหน้าที่ พัฒนาศักยภาพและสนับสนุน ทีม HERO เก็บรวบรวมข้อมูล และคืนข้อมูลสู่ชุมชน เพื่อสะท้อนการแก้ไขปัญหาเชิงรุกในชุมชน

ผลการดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ ในรูปแบบ “วงจรปิดมีชีวิต พิชิต ภัยสุขภาพ (HERO)” เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อคนในชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดภัยจากผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ ดังนี้

๑. คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพ และเกิดนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการใช้ยาของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแนวทางที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละหมู่บ้าน เช่น มหัทศจรย์แผงยาแก้คันลิ้ม กล่องยาน้อยกินยาปลอดภัย เป็นต้น

๒. มีศูนย์เฉพาะกิจการใช้ยาปลอดภัย ใน ศสมช. ครบ ๗ แห่ง/๗ หมู่บ้าน และมี อสม. ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็น อสม. นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน จำนวน ๕๘ คน ประจำในพื้นที่ทุกหมู่บ้าน และมี อสม. คบส. ที่ได้รับการอบรมและสามารถใช้ไลน์ FDAThai เพื่อตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพได้ ร้อยละ ๑๐๐

๓. มีศูนย์แจ้งเตือนภัยผลิตภัณฑ์สุขภาพประจำตำบลเหมืองจี้ ที่ผ่านการประเมินจากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑ เชียงใหม่ และมี อสม. อยู่ประจำทุกวัน ซึ่งสถานที่ที่เป็นศูนย์แจ้งเตือนภัยฯ เป็นพื้นที่สาธารณะที่เป็นมติของคนในชุมชน และร่วมกันบริจาค รวมถึงคนในชุมชนและร่วมกันบริจาค รวมถึงคนในชุมชนได้รวบรวมทั้งกำลังทรัพย์ จำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท และแรงงานของคนในชุมชนเพื่อปรับปรุงอาคารศูนย์แจ้งเตือนภัยฯ

๔. พื้นที่ตำบลเหมืองจี้ ได้รับการคัดเลือกเข้าเยี่ยมเสริมพลังในการดำเนินงาน บวร.ร จาก อย. ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และเป็นตัวแทน ชุมชนบวร.ร จังหวัดลำพูน เข้าร่วมนำเสนอผลการดำเนินงานเพื่อค้นหา Best practice ในเขตสุขภาพที่ ๑

๕. เครือข่าย บวร.ร เหมืองจี้ ได้รับรางวัลเครือข่ายด้านการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนดีเด่น ระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖ จากสำนักคณะกรรมการอาหารและยา

๖. ชุมชนเหมืองจี้ ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและจัดการผลิตภัณฑ์สุขภาพเชิงรุก (หุไว ตาไว) และได้ขยายเครือข่ายครอบคลุมทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน ของตำบลเหมืองจี้ รวมถึงขยายไปยังเครือข่ายชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ ตำบลอุโมงค์ ผลจากการดำเนินการทำให้จังหวัดลำพูนมีจำนวนรายงาน AE มากที่สุด และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูนได้รับรางวัลเครือข่ายเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพดีเด่น ระดับประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ปัจจัยความสำเร็จ

อสม.ยุพิน มีระยะเวลาการทำงานในการเป็น อสม.มายาวนาน กว่า ๒๒ ปี ซึ่งเกิดจากแรงบันดาลใจจากการมองเห็นความทุกข์ยากด้านสุขภาพของคนในชุมชน และด้วยจิตใจที่มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ อยากทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม พร้อมๆกับความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองที่ไม่เคยหยุดนิ่ง ทั้งการพากเพียรศึกษานอกระบบจนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย การฝึกอบรมการเป็น อสม.เชี่ยวชาญ ด้านคุ้มครองผู้บริโภค การเป็นอสม.วิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชนคนแรกของตำบลเหมืองจี้ และการเป็นจิตอาสาของชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ อสม.ยุพิน ทำด้วยใจของตัวเองที่มุ่งหวังได้ดูแลสุขภาพทั้งของ ตนเอง ครอบครัว และชุมชน และเป็นการทำกุศล ซึ่งการทำงานที่เกิดจากใจ ย่อมส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อชุมชน ทำให้การดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของ อสม.ยุพิน ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายทุกภาคส่วน เช่น อสม.ในพื้นที่ ผู้นำชุมชน เทศบาล รพ.สต. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มแม่บ้าน โรงเรียน และคนในชุมชน เป็นอย่างดีเสมอมา นอกจากการพัฒนาตนเองแล้ว อสม.ยุพิน ยังส่งเสริมให้เครือข่าย พี่น้อง อสม.ในพื้นที่ ได้รับการพัฒนาเป็น อสม.นักวิทย์ฯ อสม.หูไฉไล และอสม.เชี่ยวชาญ ด้าน คบส. จนปัจจุบัน กระจายอยู่ทุกหมู่บ้านในตำบลเหมืองจี้ ด้วยการทำงานที่เป็นการขับเคลื่อนและพัฒนาไปพร้อมๆกัน เป็นองคาพยพทั้งภาคีเครือข่ายในชุมชน และทำงานด้วยใจรัก จึงทำให้ อสม.ยุพิน สามารถปฏิบัติหน้าที่ การเป็น อสม.ด้านคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพได้เป็นอย่างดี และการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของชุมชนเหมืองจี้มีความเข้มแข็ง และมีความต่อเนื่อง

ภาคผนวก

ภาคผนวก

